

Sprawozdanie

sejmowej komisji przemysłowej o przedłożeniu Wydziału krajowego obejmującym sprawozdanie z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Cześć I. (Krajowa komisja dla spraw przemysłowych, zasiłki i stypendya, fundusz przemysłowy i pożyczki z tego funduszu).

Wysoki Sejmie!

I. W czasie sprawozdaniem objętym nie zaszła w składzie krajowej komisji dla spraw przemysłowych żadna zmiana. Oprócz zwyczajnych zajęć połączonych z zarządem szkół przemysłowych i funduszu przemysłowego, z udzielaniem zasiłków i stypendyów, zajmowała się komisja przemysłowa w roku ubiegłym wystawą krajową, to jest przedstawieniem na powszechnej wystawie krajowej wyniku dotychczasowej pracy na polu szkolnictwa przemysłowego. W ciasnych granicach udzielonego jej kredytu starała się komisja wywiązać się z całą sumiennością z zadania, jakie jej w tym roku do spełnienia przypadło. Sąd i opinia kół fachowych o nagromadzonych w pawilonie Wydziału krajowego okazach pracy z zakresu szkolnictwa przemysłowego dosadnie stwierdzają, że komisja krajowa odpowiedziała w zupełności zamiarom i oczekiwaniom Wysokiego Sejmu, i że spełniła w całej pełni to, co spełnić była powinna.

II. Zasiłki i stypendya. Z kredytów corocznie przez Wysoki Sejm na ten cel przeznaczonych, udziela Wydział krajowy na propozycje komisji krajowej dla spraw przemysłowych zasiłków i stypendyów uczniom szkół zawodowych i warsztatów wzorowych, jak również niektórym takim uczniom, którzy po ukończeniu szkoły zawodowej w kraju, wysyłani bywają poza granice kraju, celem dalszego kształcenia się. Wobec wzrastania liczby zakładów krajowych i ich uczniów, a głównie wobec tego, że w każdej nowej szkole muszą być zrazu zasiłki dawane prawie wszystkim uczniom, aby tylko szkołę wdrożyć i między okoliczną ludnością ją spopularyzować, dotychczasowa przez Wysoki Sejm uchwalana kwota 8.000 zł. okazała się za szczupłą, a zachodzi nieodzowna potrzeba wyższej na ten cel kwoty. To też komisja krajowa udała się z odnośnem przedstawieniem do Wydziału krajowego, który w uznaniu słuszności przytoczonych powodów preliminował na r. 1895 kwotę 10.000 zł. o 2.000 zł. więcej niż uchwalono na r. 1894.

W roku 1894 udzielono zasiłków i stypendyów ogółem 172 uczniom i uczennicom, a podług zawodów otrzymało stypendya: uczniów stolarskich 50, tkackich 49, kołodziejskich 20, koszykarskich 12, ślusarskich i szkół przy Muzeum w Wiedniu po 10, garncearstwa i koronkarstwa po 5, szewskich i wyższych szkół przemysłowych po 4, drzeworytnictwa 1.

W budżecie na r. 1894 Wysoki Sejm po raz pierwszy przeznaczył kwotę 2.000 zł. na stypendya handlowe. Z kredytu tego udzielił Wydział krajowy na podstawie opinii krajowej komisji 5 stypendyów od 150–500 zł., a to dla jednego ucznia w Akademii handlowej w Antwerpii, dla dwóch uczniów Akademii handlowej we Wiedniu i dla dwóch uczniów Akademii handlowej w Gracu.

Fundusz przemysłowy. W czasie sprawozdaniem objętym komisya krajowa przedstawiła Wydziałowi krajowemu wnioski tyczące się udzielenia 23 pożyczek z funduszu przemysłowego w ogólnej kwocie 77.800 zł. Wypłatę tych pożyczek po zatwierdzeniu ich przez Wydział krajowy uskutecznia Bank krajowy, który z woli Sejmu tym funduszem zarządza, w miarę jak pożyczający czynią zadość wszystkim przy uchwalaniu pożyczek ustanowionym warunkom. Z wykazanych powyżej 23 pożyczek w kwocie 77.800 zł., które komisya krajowa proponowała Wydziałowi krajowemu do uchwalenia, wypłacono w ciągu I. półrocza 1894 pożyczek 7 na kwotę 21.500 zł., zaś w II. półroczu 1894 pożyczek 12 na kwotę 43.800 zł. Z końcem r. 1894 zostało niezrealizowanych pożyczek 4 na kwotę 12.500 zł.

Sprawozdania tak komisji krajowej dla spraw przemysłowych jak i Wydziału krajowego sięgają po d. 30. Listopada 1894. więc stanu funduszu przemysłowego z końcem r. 1894 podawać nie mogły. Z przedstawionych zamknięć rachunkowych za II. półrocze 1893 i I. półrocze 1894 przekonała się sejmowa komisya, że gdy z końcem r. 1893 stan pożyczek wynosił 367.037 zł. podniósł się ten stan w ciągu I. półrocza 1894 o 27.673 zł. i wynosił z końcem Czerwca 1894 kwotę 394.710 zł. a gdy do tej kwoty dodamy 50.000 zł. jako udział funduszu przemysłowego w Gal. Towarzystwie handlowem. 8.464 zł. gotówka w kasie banku krajowego, i rozmaite drobne 131 zł. otrzymanym stan czynny funduszu w ogólnej kwocie 453.305 zł. Kwota ta powstała z aktywów przyjętych przez Bank krajowy od Wydziału krajowego z d. 1. Stycznia 1884 (po odliczeniu odpisów) 93.558 zł. z dotacyi z funduszu krajowego 312.500 zł. i z przyrostu tytułem odsetek od pożyczek, prowizyi od lokacyi i dywidendy od udziałów w Gal. Towarzystwie handlowem 47.247 zł.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego uwidocznione były z końcem r. 1893 w kwocie 94.249 zł. z końcem I. półrocza 1894 figurują one w kwocie 93.558 zł. a z końcem r. 1894 już tylko w kwocie 92.617 zł. W ciągu 1-go półrocza odpisano z przyjętych swojego czasu aktywów 691 zł., które należały się funduszowi krajowemu od p. Józefa Baara tytułem odsetek od udzielonej mu swojego czasu pożyczki 3.000 zł., a które to odsetki objęte były owymi aktywami oddanymi Bankowi krajowemu. W drugim zaś półroczu odpisano jako nieściągalną kwotę 940 zł. 81 ct.

Z ksiąg Banku krajowego przekonała się sejmowa komisya przemysłowa, że w ciągu II. półrocza 1894 spłacono na poczet dawniej udzielonych pożyczek kwotę 31.166 zł., w ciągu tego półrocza zaś wypłacono nowe pożyczki na kwotę 46.700 zł., tak, że z końcem r. 1894 ogólny stan pożyczek udzielonych z funduszu przemysłowego wynosił 410.244 zł., zaś ogólny stan czynny funduszu wynosił 468.974 zł.

Uchwałą z dnia 15. Lutego 1894 otrzymał Wydział krajowy od Wysokiego Sejmu polecenie poczynienia studyów przygotowawczych do utworzenia w kraju przemysłu przedzalnianego. O wyniku swoich badań miał Wydział krajowy zdać Wysokiemu Sejmowi sprawę na bieżącej sesyi, a zarazem miał wstawić na r. 1895 do preliminarza odpowiednią kwotę na przypodobienie dla tej gałęzi przemysłu potrzebnych sił fachowych.

Ozyskać zadość temu poleceniu Wydział krajowy już w r. 1894 wysłał do Miluzy kandydata dla kształcenia się w przedzalnictwie, jednemu zaś stypendyście Wydziału krajowego udzielił dodatkowego zasiłku celem umożliwienia mu teoretycznych i praktycznych studyów nad przedzalnictwem w fabryce Oberleitnera na Morawie. Na r. 1895 Wydział krajowy preliniuje wyższą o 2.000 zł. kwotę w pozycyi przeznaczonej na stypendya przemysłowe. Z tego kredytu zamierza Wydział krajowy korzystać, by dalej przysposabiać siły fachowe dla tej gałęzi przemysłu krajowego.

Wydział krajowy jednak słusznie sądzi, że jeżeli przygotowawcze te kroki mają wyjść z okresu badań teoretycznych i dać podstawę do konkretnego wniosku urządzenia przedzalni w kraju, potrzeba już teraz oznaczyć granice, do jakich Wysoki Sejm skłonny by był z fundusów krajowych wziąć udział w takim przedsięwzięciu, czy to udzieleniem taniej pożyczki czy też subsybowaniem udziałów lub akcyi. Zdaniem Wydziału krajowego, uchwała odnośna Wysokiego Sejmu zachęci reflektantów, którzyby przedsięwzięcie przedzalniane podjąć zamierzali, da podstawę do ściśle określonych preliniaryów przedsięwzięcia i ułatwi zrealizowanie całego projektu.

Zgodnie z opinią krajowej komisji dla spraw przemysłowych, Wydział krajowy, jako minimum tego, czem fundusz krajowy, względnie krajowy fundusz przemysłowy miałyby się ewentualnie do tej sprawy przyczynić, uważa wzięcie akcyj lub udziałów do wysokości 50.000 zł. za zrzczeniem się oprocentowania w pierwszych 5 latach. Udział ten, jak również zagwarantowane ustawą krajową uwolnienie na przeciąg lat 10 od opłacania niepaństwowych dodatków do podatków, będą zdaniem Wydziału krajowego dostateczną zachętą dla tych, którzyby starali zająć się założeniem przedzalni w kraju.

Sejmowa komisja przemysłowa podziela przytoczone powyżej zapatrywanie Wydziału krajowego, i dlatego pozwala sobie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odnośny wniosek Wydziału krajowego do uchwały.

Sejmowa komisja przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego względnie krajowej komisji dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego odnośnie do stypendyów i zasiłków jakoteż do pożyczek z funduszu krajowego przemysłowego.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby imieniem krajowego stałego funduszu przemysłowego i z majątku tego funduszu przystąpił do akcyjnego lub udziałowego przedsięwzięcia przedzalnianego z sumą akcyjną lub udziałową 50.000 zł., ua wypadek, jeżeliby przedsięwzięcie takie zostało w kraju założone na racjonalnych podstawach i z uwzględnieniem potrzeb krajowego przemysłu, tudzież zrzekł się — na przeciąg pierwszych pięciu lat istnienia tego przedsięwzięcia — prawa pobierania prowizyi od powyższego kapitału.

We Lwowie dnia 29. Stycznia 1895.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
Goldman.

